

ΠΩΣ ΤΙΘΕΤΑΙ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ

ὑπὸ τοῦ κ. ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ - ΣΤΡΑΤΗ

Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου εἰς τὴν Α.Σ.Ο. & Ε.Ε.

Εἶναι πράγματι δυσχερὴς ἡ ἔρευνα τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος εἰς τὰς διαφόρους αὐτοῦ φάσεις, καθὼς καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς μακρᾶς αὐτοῦ πορείας. Καὶ τοῦτο διότι ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ ὅλου προβλήματος, πλὴν τῆς πολυπλόκου αὐτοῦ φύσεως, προσκρούει εἰς δύο σοβαρὰ ἔμπόδια, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἐμπλοκὴν τῆς ἐσωτερικῆς μας πολιτικῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ πανελλήνιον αἴτημα τῆς ἀμέσου Ἑνώσεως.

Ἡ προβολὴ τῶν ἀνωτέρω προκαλεῖ φόβους, παρεξηγήσεις, δισταγμοὺς καὶ ἰδίως συσκότισιν τῆς κρίσεως ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ θέματος καὶ παρακωλύουν τὴν ἄσκησιν δημιουργικῆς κριτικῆς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καθίσταται προβληματικὸς ὁ σχηματισμὸς ἐνιαίας συνειδήσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας νὰ θεμελιούται ἡ ἐθνικὴ μας πολιτικὴ.

Εἶναι φυσικὸν ἡ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ, εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν διεθνή θέσιν καθὲ χώρας, καθὼς καὶ τὴν χάραξιν τῆς ἐξωτερικῆς τῆς πολιτικῆς. Τοῦτο, ὅμως, δὲν ἰσχύει διὰ τὸ Κυπριακόν, τοῦ ὁποίου τὴν λύσιν σύμψας ὁ Ἑλληνισμὸς ἀντιμετωπίζει διὰ τῆς Ἑνώσεως.

Ὁ διακαὴς ὅμως πόθος τῆς ἀμέσου Ἑνώσεως καθιστᾷ ἀκόμη πλέον δυσχερῆ τὴν διαχείρισιν τοῦ ὅλου θέματος.

Εἶναι ἀκατανόητον διὰ τὸν κοινὸν Ἕλληνα νὰ ἀντιληφθῇ πῶς ἔνα αἴτημα κρυστάλλινον, ὡς τὸ Κυπριακόν, δὲν ἔτυχεν ἀκόμη ἀναγνωρίσεως καὶ ἐφαρμογῆς, εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν διεθνεῖς οἰκουμενικαὶ πράξεις διακηρῦσσουν τὸν σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν λαῶν καὶ παγία πρακτικὴ δεκαπέντε ἐτῶν ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν εἰς πενήντα περίπου κράτη, οἱ λαοὶ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται εἰς κατώτερον ἐκπολιτιστικὸν ἐπίπεδον τοῦ κυπριακοῦ.

Δυστυχῶς, ὅμως, ἡ Ἑνωσις δὲν ἀφορᾷ μόνον τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Κυπρίους, διότι τότε θὰ εἶχε πρὸ καιροῦ συντελεσθῆ. Ἡ Ἑνωσις ἀποτελεῖ διεθνή πράξιν καὶ μοιραίως ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸν συσχετισμὸν τῶν δυνάμεων, τὰς ἀντιθέσεις τῶν Μεγάλων καὶ ἐκ τῆς πολιτικῆς τῶν ἐνδιαφερομένων ἀμέσως ἢ ἐμμέσως κρατῶν. Ὡστε, συνεχῆς προσπάθεια δέον νὰ τείνῃ εἰς τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν ἀντιδράσεων καὶ εἰς τὸν πειθαναγκασμὸν τῶν ἀντιτιθεμένων, ὅχι βάσει ἰδεολογικῶν κριτηρίων, ἀλλὰ πολιτικῶν, στηριζομένων εἰς τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμ-

φέρων ἐνὸς ἐκάστου καὶ γενικώτερον τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου. Ἀπαιτεῖται συνεπῶς γνώσις τῆς διεθνοῦς καταστάσεως, καλὸς χειρισμὸς καὶ ἐπιτυχὴς στρατηγική πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, ἄρα ἐπιμονὴ καὶ χρόνος.

Καὶ πάντα ταῦτα μετὰ παρησίας πρέπει νὰ προβάλλωνται ἐνώπιον τῆς κοινῆς γνώμης, καὶ μάλιστα τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ ἔχει τὴν εὐθύνην τῆς ἐπὶ τῆς πορείας τοῦ ἔθνους.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπιβάλλεται νὰ παρατηρηθῇ, ὡς λυπηρὰ διαπίστωσις, ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ πνευματικὴ ἡγεσία ἀντιλαμβάνεται λίαν περιορισμένην τὴν ἀποστολὴν τῆς. Φαίνεται ἐπικρατοῦσα ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ «ειδικότης» καὶ γενικώτερον ἡ ἐπιστήμη, δεόν νὰ παραμένουν ἔξω τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ ἡ φωνὴ των νὰ ἀκούγεται ὅταν μόνον ζητηθῇ καὶ εἰς αὐστηρῶς ὑπηρεσιακὸν κύκλον.

Τοῦτο ἀποτελεῖ σοβαρὸν πνευματικὸν καὶ ἐθνικὸν κίνδυνον καὶ ἀποστερεῖ τοὺς μὲν ὑπευθύνους ἐγκύρου γνώμης, δυναμένης νὰ καθοδηγήσῃ τὰς πράξεις των, τὸν δὲ λαὸν τῆς δυνατότητος νὰ σχηματίσῃ ὀρθὴν ἀντίληψιν ἐλέγχουσαν τὸν πολιτικὸν βίον καὶ σφρηλατοῦσαν τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν. Ἡ γενικὴ αὕτη διαπίστωσις καθίσταται ἔτι περισσότερον λυπηρὰ καὶ ἐπικίνδυνος προκειμένου περὶ τοῦ ἐθνικοῦ θέματος τῆς Κύπρου.

α) Δεδομένα τοῦ προβλήματος

Τὸ Κυπριακὸν ζήτημα κατέστη διεθνές, ὄχι μόνον ἐκ λόγων ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ λόγων καθαρῶς πολιτικῶν, ἀναγομένων εἰς τὸν συσχετισμὸν τῶν δυνάμεων εἰς τὴν ἀνατολικὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου. Ἐπίσης αἱ ὑπάρχουσαι διεθνεῖς πράξεις ὡς καὶ ἡ παρέμβασις τοῦ Ο.Η.Ε. συνέτειναν ἐπιπερισσότερον εἰς τὴν διεθνοποίησιν τοῦ θέματος, ἡ λύσις τοῦ ὁποίου καλεῖται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν, τόσον τὰ πραγματικὰ γεγονότα, ὅσον καὶ τὸ ὑφιστάμενον νομικὸν καθεστώς.

1. Ἡ φύσις τοῦ Ο.Η.Ε. εἶναι ἐντόνως πολιτικὴ, μακρὰν πάσης νομικῆς ἀντιλήψεως. Κύριος σκοπὸς παραμένει ἡ ἀποφυγὴ βίας, ἡ ὁποία καὶ μόνη ἀντιμετωπίζεται ὡς πρᾶξις ἀντίθετος πρὸς τὸν Χάρτην, συνεπαγομένη μέτρα καταναγκασμοῦ.

Οἱ τρόποι λύσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν ἦσαν δύο, ἡ βία καὶ ὁ εἰρηνικὸς διακανονισμὸς, δικαστικὸς ἢ πολιτικὸς. Σήμερον ἡ βία νομικῶς ἀπαγορεύεται ἀνευ ἐξαιρέσεως καὶ ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν. Εἰς τὰ πλαίσια τοῦ Ο.Η.Ε. δύο ὄργανα ἔχουν ἀρμοδιότητα νὰ ἐπιλύουν τὰς πολιτικὰς διαφοράς, τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας καὶ ἡ Γενικὴ Συνέλευσις. Τὸ πρῶτον δύναται νὰ ἐκδόσῃ ἀπόφασιν νομικῶς ὑποχρεωτικὴν καὶ θεωρητικῶς νὰ ἐπιβάλῃ μέτρα καταναγκασμοῦ. Τὸ δεύτερον ἐκδίδει ψηφίσματα ἢ συστάσεις μετὰ πολιτικὴν καὶ ἠθικὴν ἀξίαν.

Ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ δύο προσφυγαὶ ἐγένοντο ἐνώπιον τοῦ Ο.Η.Ε. Ἡ πρώτη ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας κατὰ τῆς τουρκικῆς ἀπειλῆς καὶ ἡ δευτέρα ἐνώπιον τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως διὰ τὴν πλήρη ἀναγνώρισιν τῆς

κυριαρχίας τῆς Δημοκρατίας τῆς Κύπρου. Ἐπὶ τῆς πρώτης, τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας ἐξέδωσε σειράν ἀποφάσεων, ἡ σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ τῆς 4ης Μαρτίου 1964.

Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης κατεδιδάχθητο ἡ βία καὶ προεβλέπετο ἡ διὰ μεσολαβήσεως εἰρηνικὴ ρύθμισις τῆς διαφορᾶς. Ἡ μεσολαβήσις ἐλειτούργησε κανονικῶς καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ο.Η.Ε. ὀρισθεὶς μεσολαβητῆς ὑπέβαλε τὸ πόρισμα τῆς ἐρεῦνης του τὸν Μάρτιον τοῦ 1965.

Σημειωτέον ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς μεσολαβήσεως εἶναι προαιρετικὸς εἰς ὅλα του τὰ στάδια, πλὴν ὅμως εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δὲν στερεῖται πολιτικῆς ἀξίας, ἐφόσον ὁ μεσολαβητῆς ἀντλεῖ τὸ κῦρος του ἀπὸ τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας τοῦ Ο.Η.Ε., τὴν γνώμην τοῦ ὁποίου οἱ ἐνδιαφερόμενοι καλοῦνται νὰ σταθμίσουν.

Ἐπὶ τῆς δευτέρας προσφυγῆς, ἡ Γενικὴ Συνέλευσις ἀπεφάνθη τὴν 18ην Δεκεμβρίου 1965.

Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης διακηρύσσεται τὸ δικαίωμα τῆς Κύπρου, ὡς μέλους τοῦ Ο.Η.Ε., εἰς τὴν πλήρη κυριαρχίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν ἀνευ ξενικῆς ἐπεμβάσεως ἢ ἀναμίξεως καὶ καλοῦνται τὰ μέλη τοῦ Ο.Η.Ε. ὅπως σεβασθοῦν τὴν κυριαρχίαν, τὴν ἐνότητα, τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἐδαφικὴν ἀκεραιότητα καὶ ἀπόσχουν οἰαδήποτε ἐπεμβάσεως στρεφομένης κατὰ τῆς Κύπρου, τέλος δὲ συνιστᾶται ὅπως συνεχισθῇ τὸ ἔργον τῆς μεσολαβήσεως, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς 4ης Μαρτίου 1964

Εἶναι εὐνόητον ὅτι ὁ Ο.Η.Ε. χαράσσει τὰ πλαίσια τῶν διαπραγματεύσεων καὶ τοῦ εἰρηνικοῦ διακανονισμοῦ τῆς διαφορᾶς, καταδικάζων τὴν βίαν καὶ διακηρύσσων συγχρόνως τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἐνότητα τῆς Κύπρου.

2. Ἡ Κύπρος εἶναι κράτος ἀνεξάρτητον, μέλος τοῦ Ο.Η.Ε., προστατευόμενον ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ Χάρτου. Οὐδέμια λύσις δύναται νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἀνευ τῆς συμμετοχῆς καὶ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Κυπριακῆς κυβερνήσεως, ἡ νομιμότης τῆς ὁποίας διεθνῶς ἀγνοεῖται. Οἱ περιορισμοὶ τῆς ἀσκήσεως τῆς κυριαρχίας, ἐπιβληθείσης διὰ τῶν Συνθηκῶν Ζυρίχης - Λονδίνου ἠτόνισαν, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς εἰσόδου τῆς Κύπρου εἰς τὸν Ο.Η.Ε., ἀφ' ἑτέρου δὲ συνεπείᾳ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας, ἡ ὁποία παρημπόδισε τὴν μονομερῆ ἐπέμβασιν τῆς Τουρκίας καὶ ὠνόμασε μεσολαβητὴν δι' ἐξέυρεσιν λύσεως. Ἐπίσης οἱ περιορισμοὶ τῆς ἐσωτερικῆς κυριαρχίας ἀνετράπησαν, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ μειοψηφία ἐπανεστάτησε κατὰ τῆς νομίμου ἐξουσίας, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ ἀσκοῦσα διεθνῶς τὰς προνομίας της.

Εἰς τὴν Κύπρον συμβιοῦν δύο ἐθνότητες, ἡ ἑλληνικὴ τῆς πλειοψηφίας καὶ ἡ τουρκικὴ τῆς μειοψηφίας. Εἶναι ὀρθὸν ἢ πρώτη νὰ κυβερνᾷ καὶ ἡ δευτέρα νὰ προστατεύεται, συμμετέχουσα μερικῶς εἰς τὰ κοινά, ἰδίως εἰς τὰ θέματα τοῦ ἰδίου αὐτῆς ἐνδιαφέροντος. Ἡ ἀντίθεσις πλειοψηφίας καὶ μειοψηφίας καταλήγει εἰς τὴν ἀντίθεσιν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, συνεπαγομένην ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς πεδίου.

3. Αἱ διεθνεῖς ἀντιθέσεις ἐντόνως προβάλλονται ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ. Ἀνεκὰθεν ἡ Κύπρος ὑπῆρξεν ἀντικείμενον διαμάχης μεταξύ Ἀνατολῆς

καὶ Δύσεως, λόγω τῆς γεωγραφικῆς κυρίως αὐτῆς θέσεως. Τοῦτο ἐξηγεῖ τὰς πολλὰς ἐπιδρομὰς καὶ τὰς διαδοχικὰς κυριαρχίας ἐπὶ τῆς νήσου.

Καὶ σήμερον ἡ ἀντιθέσεις γενικῶς μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως συμπληροῦνται διὰ τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ τῶν πρώην ἀποικιοκρατικῶν κρατῶν τῆς Μεσογείας Ἀνατολῆς καὶ Βορείου Ἀφρικῆς.

Ἡ Ἀγγλία διατηρεῖ τὴν πρωτοκαθεδρίαν εἰς τὸ τμήμα τοῦτο τῆς Μεσογείας καὶ προσπαθεῖ νὰ διατηρήσῃ τὴν παρουσίαν της, ἐνισχυομένη ὑπὸ τοῦ ἔκτου ἀμερικανικοῦ στόλου. Ἡ Ρωσία ἐπιδιώκει τὴν ἔξωσιν ἀπὸ τὴν Κύπρον τῆς Ἀγγλίας ἐνισχυομένη ἀπὸ τὰ Ἀρσβικὰ κράτη καὶ τὴν ἐξασθένεισιν τῆς Ἀτλαντικῆς συμμαχίας.

Ἡ Τουρκία, πλὴν τοῦ ζητήματος τῆς προστασίας τῆς τουρκικῆς μειονότητος, τὸ ὁποῖον εἶναι θέμα περισσότερον γοήτρου παρὰ οὐσίας, προσπαθεῖ νὰ ἔχη βαρύνουσαν γνώμην ἐπὶ τῆς τύχης τῆς νήσου καὶ τοῦτο διότι εὐρίσκεται πλησίον τῶν νοτίων αὐτῆς ἀκτῶν. Ἡ ὕπαρξις τουρκικῆς μειονότητος τῆς προσφέρει ἀνεκτίμητον ἀφορμὴν διὰ τὴν προβολὴν πολιτικοῦ γοήτρου εἰς τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ Κόσμου. Πέραν τούτου, ἡ Τουρκία ἰσχυρίζεται ὅτι διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ καθεστώτος τῆς Κύπρου ἀνατρέπεται ἡ ἰσορροπία δυνάμεων, ἰδιαιτέρα μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ θέτει γενικώτερον ζήτημα ἀναθεωρήσεως τῶν συνθηκῶν.

Τέλος, ἡ Ἑλλάς, μὲ βάσιν καθαρῶς κριτήρια ἐθνολογικὰ καὶ ἱστορικὰ, ἀξιοῖ τὴν Ἑνωσιν τῆς ἑλληνικῆς νήσου, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς κατὰ 80 % ἀνήκει εἰς τὸ ἐθνικὸν σύνολον.

4. Ἡ στρατιωτικὴ κατάστασις διαγράφεται λίαν πολύπλοκος.

Βάσει τῶν συνθηκῶν Ζυρίχης - Λονδίνου εἰς τὴν νῆσον εὐρίσκονται σήμερον, τμήματα ἑλληνικοῦ καὶ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὡς ἐγγύησις τοῦ ἐπιβληθέντος συμβατικοῦ καθεστώτος. Ἐπὶ πλέον ὁ στρατὸς τῆς κυπριακῆς Δημοκρατίας. Καὶ τέλος τὰ βρετανικὰ στρατεύματα εἰς τὰς κατὰ κυριαρχίαν παραχωρηθείσας βάσεις εἰς τὴν Ἀγγλίαν, μὲ δικαιώματα χρησιμοποίησεως ὑπ' αὐτῶν τοῦ ἑδαφικοῦ, ἐναερίου καὶ θαλασσίου χώρου τῆς Δημοκρατίας.

Συνεπεία τῶν τελευταίων αἰματηρῶν γεγονότων, προσετέθησαν ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τοῦ Ο.Η.Ε., ἡ ἐθνοφρουρὰ τῆς κυπριακῆς κυβερνήσεως καὶ πολλοὶ ἐθελονταὶ ἐξοπλισμένοι, ἐνισχύοντες τὰ δύο μέρη.

Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς νομίμου κυβερνήσεως ἐνισχύθη σημαντικῶς ἀριθμητικῶς καὶ ἐξ ἀπόψεως ἐξοπλισμοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖ δικαίωμα καὶ καθήκον τῆς κυπριακῆς κυβερνήσεως, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται ἡ τουρκικὴ ἀπειλή. Ἐπίσης ἡ Ἑλλάς συνέβαλεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀμύνης τῆς νήσου διὰ τῆς ἀποστολῆς καὶ ὀργανώσεως στρατιωτικῶν δυνάμεων.

Παραλλήλως, ἡ τουρκικὴ μειονότης κατώρθωσε νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν κρατικὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ δημιουργήσῃ θύλακας εἰς ἕκτασιν 1 ἕως 1 1/2 ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐνισχυομένης ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς ἀπειλῆς τουρκικῆς στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ στρατοῦ τοῦ Ο.Η.Ε., ὁ ὁποῖος προσπατεῖ τὸ status quo καὶ τὴν ἐπιβληθεῖσαν ἐκχειρίαν, παρακλῶν τὴν ἐπιβολὴν τῆς νομίμου ἐξουσίας ἐπὶ τῶν ἐστίων τῆς τουρκικῆς ἀντιστάσεως.

5. Ἡ ἄσκησις ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως πολιτικῆς ἐπὶ τοῦ κυπριακοῦ ἦτο καὶ εἶναι βασανιστικὴ. Ὑποστηρίζουσα τὴν αὐτοδιάθεσιν εὐρίσκειται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὸν κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον φύσει καὶ θέσει ἀνήκει καὶ ἐμφανίζεται ὡς ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῶν κρατῶν, εἴτε τοῦ ἀντιθέτου συνασπισμοῦ, εἴτε τοῦ τρίτου κόσμου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι καὶ ἀληθές.

Εἰδικώτερον εἰς τὸ αἴτημα περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ πλήρους δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ ἔχει ὡς ἀντιπάλους σχεδὸν ὅλα τὰ κράτη τοῦ NATO, τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καὶ ἰδίως τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας. Ἡ Ἑλλὰς παραμένει ὅσον ποτὲ πιστὴ εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς καὶ τὴν θέσιν, τὴν ὁποῖαν κατέχει εἰς τὸν δυτικὸν Κόσμον.

Ἡ ἀντίθεσις μὲ τὴν γείτονα Τουρκίαν μετεβλήθη εἰς ἐχθρότητα ἐγκυμονοῦσαν ρῆξιν, παραλύουσα τὴν ἄμυναν τοῦ ἀνατολικοῦ τομέως τοῦ NATO, ἀνατρέπουσα τὴν ἰσορροπίαν εἰς τὴν Μέσην καὶ Ἑγγὺς Ἀνατολὴν καὶ ἀπειλοῦσα ἀνακατάταξιν τῶν δυνάμεων, ἴσως δὲ καὶ τῶν συμμαχιῶν. Ἡδη ἡ Τουρκία πολιτικῶς προσεγγίζει πρὸς τὴν Ρωσίαν, διὰ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος.

Ἡ ἰδία ἀντίθεσις προκαλεῖ τὸν φόβον τῆς ἐλληνικῆς μειονότητος καὶ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, μὲ τὰ ἐξοντωτικὰ καὶ προσβλητικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα καθημερινῶς λαμβάνει ἡ τουρκικὴ διοίκησις, παρὰ τὰς ὑφισταμένας συμβατικὰς ὑποχρεώσεις, ἐνῶ παραλλήλως καλλιεργεῖται αἰσθημα φοβίας καὶ ἀναταραχῆς εἰς τὴν τουρκικὴν μειονότητα τῆς Θράκης.

Ὁ ἀντίκτυπος τῶν ἀνωτέρω εἶναι σαφῆς ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης τῆς Χώρας μας, ἐπὶ τῆς ὁποίας κάθε δημοκρατικὴ κυβέρνησις εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ὑπολογίῃ.

Ὁλόκληρος ὁ ἐλληνικὸς λαὸς αἰσθάνεται βαθυντάτην πικρίαν πρὸς τοὺς συμμάχους μας καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, τὸ γόητρον τῶν ὁποίων ἔχει αἰσθητῶς μειωθῆ.

Κατάλληλοι χειρισμοὶ ἐνεφάνισαν τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ὡς ὑπέρμαχον τῆς αὐτοδιαθέσεως καὶ τοῦτο μέχρι τινὸς εἶχε θετικὰ ἀποτελέσματα. Τὰ δύο ἀκραῖα σημεῖα τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῆς πολιτικῆς ἦσαν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ δήλωσις ὅτι πᾶσα ἐπίθεσις κατὰ τῆς Κύπρου θὰ συναντήσῃ τὴν σοβιετικὴν ἀντίδρασιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἑτέρα δήλωσις ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις τάσσεται κατὰ τῆς Ἐνώσεως καὶ ὑπὲρ τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν δύο κοινοτήτων τῆς νήσου. Παραμένει πάντως ἄγνωστος ὁ μελλοντικὸς ἐλιγμὸς τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πρέπει νὰ ἀναφερθῆ καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν τῆς Τουρκίας, διὰ τῆς ὁποίας ἐξεδηλοῦτο ἡ ἀντίθεσις τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς κατὰ πάσης στρατιωτικῆς δράσεως ἐναντίον τῆς Κύπρου, ἐτονίζετο δὲ ὁ ἀμυντικὸς χαρακτὴρ τῆς Ἀτλαντικῆς συμμαχίας.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Προέδρου, πλὴν τῆς σημασίας αὐτῆς ἐπὶ τοῦ κυπριακοῦ, ἐνέχει καὶ γενικωτέραν ἀπήχησιν ὡς πρὸς τὰς σχέσεις Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Αἱ σχέσεις Ἑλλάδος - Κύπρου δὲν εἶναι πάντοτε ἰκανοποιητικαί.

Κοινὸς εἶναι ὁ πόθος τῆς Ἐνώσεως, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν κυβερνήσεων Ἑλλάδος καὶ Κύπρου ὑπάρχουν διαφοραὶ ὡς πρὸς τὴν τακτικὴν, ἀνεξαρτήτως τῆς

θελήσεως τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ λαοῦ.

Γεγονός παραμένει ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν ἐλέγχει ἀπολύτως τὴν κοινὴν γνώμην τῆς Κύπρου καὶ τὴν κυβερνησιν αὐτῆς. Τὸ ἀντίθετον ὁμως συμβαίνει μεταξύ Τουρκίας καὶ τουρκικῆς μειονότητος.

Ἡ πολιτικὴ εἰς Ἐνώσεως συναντᾷ ἀντιδράσεις μεταξύ ὄρισμένων κύκλων τῆς ἀριστερᾶς καὶ μικροῦ τμήματος τῆς κοινῆς γνώμης, τὸ ὅποιον ἔχει ἀποθαρρυνθῆ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τῶν συμμάχων μας καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐπισήμου ἑλληνικῆς πολιτικῆς.

Ἡ κυπριακὴ κυβερνησις ἀκολουθεῖ ἀνεξάρτητον πολιτικὴν ἐπιδιώκουσα ὁμως κοινὴν πολιτικὴν εἰς τὰς βασικὰς γραμμὰς τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Ἐνίοτε μάλιστα ἡ κυπριακὴ πολιτικὴ ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὴν ἐπίσημον πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως, παραδείγματος χάριν, εἰς τὴν ἔνταξιν τῆς Κύπρου μεταξύ τῶν ἀδεσμευτῶν, εἰς τὴν ἀποστρατικοποίησιν τῆς νήσου, εἰς τὴν δημιουργίαν ἀπυραύλου ζώνης τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς καὶ εἰς ἄλλα θέματα γενικῆς πολιτικῆς.

Ἀκόμη καὶ εἰς τὸ θέμα τῆς διαδικασίας καὶ τῆς φύσεως ἐνδεχομένης Ἐνώσεως διαφοραὶ διαφαίνονται ὡς πρὸς τοὺς ὅρους, τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰ ἀποτελέσματα.

Τοῦτο σημαίνει ὅτι διὰ τὴν χάραξιν κοινῆς πολιτικῆς ἀπαιτοῦνται διαπραγματεύσεις, ἄρα συμβιβασμὸς τῶν ἐκατέρωθεν ἀπόψεων.

Ἡ διαπιστωθεῖσα συμφωνία μεταξύ Ἀθηνῶν καὶ Κύπρου εἰς τὸ ἀνακοινωθῆν τῆς 3ης Φεβρουαρίου ἀποτελεῖ ὑπολογίσιμον στοιχεῖον διὰ τὴν ὀλοκληρῶσιν τῶν δεδομένων τοῦ κυπριακοῦ προβλήματος.

β) Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος

Εἰς τὴν σημερινὴν φάσιν τοῦ Κυπριακοῦ, ἡ διατήρησις τῆς σημερινῆς ὑφισταμένης καταστάσεως ἐγκυμονεῖ κινδύνους, τόσον διὰ τὴν εἰρηκὴν συμβῶσιν τῶν δύο ἐθνοτήτων, ὅσον καὶ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης. Ὁ ἔδαφικὸς διαχωρισμὸς, ἔστω καὶ μερικῶς, Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, ὁ ἐξοπλισμὸς αὐτῶν, ἡ παρουσία ἑλληνικῶν καὶ τουρκικῶν στρατευμάτων, ἡ ἐπιβατικὴ πολιτικὴ τῶν ξένων, δύνανται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ προκαλέσουν ἀνάφλεξιν. Ἐξ ἄλλου, τὸ καθεστὼς τοῦτο στηρίζεται πρωτίστως εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ στρατοῦ τοῦ Ο.Η.Ε., ὁ ὅποιος δὲν δύναται νὰ παραμῆνῃ εἰς τὸ διηγεκέ. Ἦδη, λόγοι πολιτικοὶ καὶ οικονομικοὶ προβάλλονται πανταχόθεν διὰ τὴν ἀνάγκησιν τοῦ στρατοῦ τούτου.

Συνεπῶς, τὸ Κυπριακὸν πρόβλημα, εἰς τὸ σημερινὸν στάδιον τῆς ἐξελιξέως του, δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὸν ἀρνητικῆς πολιτικῆς.

1) Ἡ δεσμευμένη ἀνεξαρτησία: Εἶναι ἡ λύσις τὴν ὁποίαν προτείνει ὁ μεσολαβητής, στηριζόμενος εἰς τὴν ἀνάγκη μῖς «συμπεφωνημένης λύσεως».

Εἰς τὴν προσπάθειάν του ὅπως συμβιβάσῃ τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε. πρὸς τὴν δεσμευμένην ἀνεξαρτησίαν, ὁ μεσολαβητής ἐπικαλεῖται διάφορα ἐπιχειρήματα. Πρῶτον ἐπιχείρημα, θεωρητικόν, ἡ ἄσκησις

τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως δέον νὰ προσδιορίζεται ἀπὸ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ κράτους, αἱ ὁποῖαι συνιστῶνται κυρίως εἰς τὴν διασφάλισιν τῆς εὐημερίας ὄλων τῶν πολιτῶν καὶ εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς διεθνοῦς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας, καὶ τοῦτο διότι σκοπὸς παραμένει ἡ θεραπεία μᾶλλον παρὰ ἡ ἐπιβάρυνσις τῶν μεταξὺ ἐνὸς λαοῦ διαφορῶν καὶ ἡ ἐξυπηρέτησις μᾶλλον, παρὰ ἡ διατάραξις τῆς διεθνοῦς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας. Δεύτερον ἐπιχείρημα, πολιτικόν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς Κύπρου δὲν ἀνεφέρθη εἰς τὴν Ἑνωσιν ὡς τελικὴν λύσιν τοῦ Κυπριακοῦ καὶ ἡ προωθητικὴ δύναμις τῆς πολιτικῆς αὐτῆς εἶναι ὀλιγώτερον ἐνωτικὴ καὶ περισσότερον ὑπὲρ τῆς πλήρους ἀνεξαρτησίας, καί, τέλος, ἡ Ἑνωσις ἀποτελεῖ μᾶλλον ὑψηλὸν συναισθηματικὸν σύνθημα, ἀσχέτως ἐὰν τὸ δημοψήφισμα δύναται νὰ καταλήξῃ ὑπὲρ αὐτῆς. Πάντως, ἡ κυπριακὴ κυβέρνησις θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν λύσιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἡ ἑλληνικὴ θὰ ἐσέβητο τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Καὶ τὰ δύο ταῦτα ἐπιχειρήματα δὲν εὐσταθοῦν εἰς σοβαρὸν ἔλεγχον. Τὸ μὲν θεωρητικὸν τυγχάνει καθ' ὅλα ἀβάσιμον, διότι ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀχρήστευσιν τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως, τὸ δὲ πολιτικόν, διότι συγγέει ἠθελμηῶς τὴν πορείαν τῆς διαδικασίας, ἡ ὁποία κατέληγεν εἰς τὴν Ἑνωσιν, μὲ τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῆς ταύτης τῆς Ἑνώσεως.

Τὸ δίλημμα διὰ τὸν μεσολαβητὴν εἶναι σκληρόν: ἢ πλήρης κυριαρχία καὶ συνεπῶς αὐτοδιάθεσις μὲ ἀποτέλεσμα τὴν Ἑνωσιν, ἢ δεσμευμένη ἀνεξαρτησία καὶ ἄρα οὔτε κυριαρχία, οὔτε αὐτοδιάθεσις.

Τόσον βαθύτατα αἰσθάνεται ὁ μεσολαβητὴς τὸ δίλημμα τοῦτο, ὥστε προσπαθεῖ νὰ τὸ ὑπερπεράσῃ μὲ τὸν συλλογισμὸν ὅτι ἡ ἴδια κυπριακὴ κυβέρνησις θὰ ἀνελάμβανε νὰ «αὐτοδεσμευθῇ» χάριν τῆς ἀσφαλείας ὄλων τῶν πολιτῶν τῆς καὶ τῆς εἰρήνης καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν αὐτοδέσμευσιν εἰς τὸν λαόν τῆς καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας.

Τὸ δίλημμα ὅμως παραμένει, εἴτε ὑπάρχει κυριαρχία καὶ ἡ αὐτοδέσμευσις ἰσχύει καθ' ὃν χρόνον ἐπιθυμεῖ τοῦτο ὁ ἐνδιαφερόμενος, δυνάμενος καὶ νὰ ἀπαλλαγῇ αὐτῆς, εἴτε στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαλλαγῆς, ὅποτε παύει νὰ εἶναι κυρίαρχος καὶ συνεπῶς παραβιάζονται αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τοῦ Ο.Η.Ε. Καὶ ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδον τοῦτο ὁ μεσολαβητὴς προσπαθεῖ νὰ ἐξέλθῃ, μὲ τὸ νὰ προτρέπῃ τὴν κυπριακὴν κυβέρνησιν νὰ ἀπόσχῃ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τὸ θέμα τῆς Ἑνώσεως «ἐπὶ τόσον χρόνον καθ' ὃν θὰ ἰσχύουν οἱ αὐτοὶ κίνδυνοι». Καὶ τίθεται τὸ ἐρώτημα: Ποῖος θὰ εἶναι ὁ κριτὴς τῆς ἀλλαγῆς τῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν κινδύνων;

Πάντως, δύο σημεῖα χρήζουν παρατηρήσεως: α) ὅτι ὁ μεσολαβητὴς προτείνει αὐτοδέσμευσιν προερχομένην ἐκ τῶν ἔσω, ἔστω καὶ ἂν κατακυρουμένη ἐκ τῶν ὑστέρων εἰς τὸν Ο.Η.Ε. καὶ β) ἄνευ τακτῆς προθεσμίας.

Διὰ τὴν διάθρῳσιν τοῦ κράτους ὁ μεσολαβητὴς προσχωρεῖ εἰς τὰς ἀπόψεις τῆς κυπριακῆς κυβερνήσεως. Θεωρεῖ ἀδύνατον τὴν ὁμοσπονδίαν, ἀπαράδεκτον τὸν χωρισμὸν τῶν δύο ἔθνοτήτων καὶ χαρακτηρίζει τὴν τυχὸν προσπάθειαν πραγματοποιήσεως ὡς σφάλμα ὀδηγοῦν εἰς βεβαίαν σύγκρουσιν. Ἐπίσης, καθορίζει τὴν συνταγματικὴν τάξιν μὲ βᾶσιν τὸ δικαίωμα τῆς πλειοψηφίας νὰ

κυβερνά. Καθορίζει πλήρες σύστημα προστασίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῶν δύο ἐθνοτήτων, με παρουσίαν ἐγγυητοῦ τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν καὶ συμμετοχῆς εἰς τὰ κοινὰ τῆς τουρκικῆς μειοψηφίας. Τέλος, ἀποδέχεται καὶ αὐτὸς τὴν ἀποστρατικοποίησιν τῆς νήσου, τὴν ὁποίαν ἀπεδέχθησαν αἱ κυβερνήσεις Κύπρου καὶ Ἀγκύρας.

Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου γεννῶνται ὄρισμένοι σκέψεις : α) Ἐὰν ἡ ἀποστρατικοποίησις συντελεσθῇ ἄνευ τῆς καταργήσεως τῶν βρετανικῶν βάσεων, τότε μετατίθεται ἡ προέλευσις τοῦ κινδύνου, ἥτοι ἀντὶ νὰ προστατευῶνται αἱ τουρκικαὶ ἀκταί, θὰ μείνῃ ἀπροστάτετος ἡ Κύπρος, διότι ἡ ἀγγλικὴ παρουσία θὰ δύναται εἰς οἰανδήποτε στιγμήν νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς ἀπόψεις της, ἡ δὲ Τουρκία θὰ δύναται τὰ στεῖλῃ στρατεύματα μετὰ τὴν σιωπηρὰν ἀνοχὴν τῆς Ἀγγλίας, ὁπότε ἡ ἀποστρατικοποίησις στρέφεται κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Κύπρου. β) Ἐὰν ἡ ἀποστρατικοποίησις περιλάβῃ καὶ τὰς βρετανικὰς βάσεις, τότε ὁ κίνδυνος καθίσταται ἔτι μεγαλύτερος, διότι πλὴν τῆς Τουρκίας, οἰοσδήποτε τρίτος, ἀντιτάσσεται μὴ οὔσης, θὰ δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ στρατιωτικὴν ἀπόβασιν.

Εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς Τουρκίας ἐπιζητουμένη ἀποστρατικοποίησις δὲν ἔχει χαρακτῆρα ἀμυντικόν, ἀλλὰ πολιτικόν. Δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἀκτῶν αὐτῆς, ἀλλὰ εἰς τὴν προσφορὰν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν δώρου πολιτικοῦ ἔναντι ἀνταλλάγματος, τὸ ὁποῖον ἐξεδηλώθη εἰς τὰς σοβιετικὰς δηλώσεις ὑπὲρ τῆς ὁμοσπονδίας τῶν δύο κοινοτήτων. Ἡ ἰδία ἐρημνεῖα δύναται νὰ δοθῇ καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς ἀποστρατικοποιήσεως τῆς κυπριακῆς κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ἐπὶ πλέον ἐπιθυμεῖ νὰ φανῇ συνεπὴς εἰς τὴν γραμμὴν τῶν ἀδεσμεύτων, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἀνήκει σήμερον.

2) *Ἐνωσις ἐπ' ἀνταλλάγματι.* Συνεζητήθη κατὰ τὸ παρελθόν καὶ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ προσκόνιον. Πάντως, ἐμφανίζεται ρευστὴ καὶ αἰνιγματικὴ. Ἀπὸ τὴν ἕκτασιν καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀνταλλαγμάτων ἐξαρτᾶται ἡ ἀξία καὶ ἡ ἀποτελεσματικότης αὐτῆς, δηλαδὴ ἐὰν δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ ἐὰν πρόκειται νὰ ἀποτελέσῃ ὀριστικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος.

Ἀπὸ τὰς δημοσιευθείσας εἰδήσεις κατὰ τὴν περίοδον Τουρμυγία - Ἀτσεσον προκύπτει ὅτι ἀντιμετωπίσθη ἡ περίπτωσις τῆς Ἐνώσεως ἔναντι ὀρισμένων ἀνταλλαγμάτων πρὸς τὴν Τουρκίαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλάχιστα παραμένουν συζητήσιμα. Εἰδικώτερον, ἡ ἐκχώρησις εἰς τὴν Τουρκίαν κατὰ κυριαρχίαν περιοχῆς διὰ τὴν ἐγκατάστασιν βάσεως, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς, τυγχάνει ἀπαράδεκτος καὶ τοῦτο διότι ἀντιβαίνει εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν, ἥτοι εἰς τὴν ὀριστικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος καὶ εἰς τὴν ἄρσιν παντὸς θέματος διενέξεως μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας.

Ἡ εἰς Κύπρον παρουσία τουρκικοῦ στρατοῦ, ἰδίᾳ μάλιστα δυνάμει, θὰ ἀποτελῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀφορμὴν προστριβῶν καὶ αἰτία κακῶν σχέσεων μεταξὺ συμμάχων. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἔγκειται ἡ χειροτέρα ἐκδήλωσις τῶν συμφωνιῶν Ζυρίχης - Λονδίνου, αἱ ὁποῖαι ἐπέτρεψαν τὴν παρουσίαν εἰς Κύπρον τουρκικοῦ στρατοῦ παραλλήλως μετὰ τὸν ἐλληνικόν. Ἡ ἐκεῖ παρουσία τουρκικοῦ στρατοῦ εἶναι καὶ ἡ βασικὴ αἰτία τῶν τελευταίων αἱματηρῶν γεγονότων.

Διὰ τὸν ἴδιον λόγον πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἀπλῆς ἐκμισθώσεως διὰ μακρὸν διάστημα στρατιωτικῆς βίας εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἡ φύσις τῆς τουρκικῆς παρουσίας δὲν ἔχει τόσην σημασίαν, ὅσον τὸ γεγονός αὐτὸ καθ' ἑαυτό.

Τὸ τουρκικὸν κράτος πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῇ καὶ νὰ ἀποκλεισθῇ ἀπὸ τὴν Κύπρον. Τότε μόνον ἐπιτυγχάνεται ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός. Ὡς ἀντάλλαγμα ἀναλόγου φύσεως, συζητεῖται καὶ ἡ παρουσία τουρκικοῦ τμήματος στρατοῦ παραλλήλως μὲ ἑλληνικὸν τμήμα καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων εἰς μίαν ἀπὸ τὰς σήμερον ὑφισταμένας βρεταννικὰς βάσεις, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ βία θὰ μετετρέπετο εἰς ἀτλαντικὴν καὶ ὅτι ἡ σημερινὴ κατὰ κυριαρχίαν ἐκχώρησις θὰ μετεβάλλετο εἰς ἐκμισθωσιν μακροῦ χρονικοῦ διαστήματος. Εἶναι εὐνόητον ὅτι ἡ παρουσία τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ὡς καὶ τῶν ἄλλων θὰ ὑπῆγετο ὑπὸ ἀτλαντικῆν διοίκησιν καὶ θὰ παρέμενε ὅσον καὶ ἡ παρουσία τοῦ ΝΑΤΟ.

Ἐπίσης, ἡ παροχὴ εἰς τὴν μειονότητα προνομίων περὶ συστάσεως κανονίων εἶναι ἀνεδαφικὴ καὶ ἀπαράδεκτος. Ἄνεδαφικὴ, διότι ἡ ἔννοια τῶν κανονίων προϋποθέτει γεωγραφικὴν διαίρεσιν καὶ κατοχὴν ἐδάφους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνύπαρκτον καὶ ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἀπαράδεκτος, δέ, διότι θὰ ἦτο λύσις τεχνικὴ συνεπαγομένη συγκρούσεις καὶ ἐχθρότητα μεταξὺ τῶν δύο ἐθνοτήτων καὶ διαιώνισιν τοῦ ζητήματος.

Ἡ ἀντάλλαγή τῶν πληθυσμῶν ἐρρίφθη ἐπίσης εἰς τὴν δημοσιότητα, ὡς ριζικὸν μέτρον δυνάμενον νὰ ρυθμίσῃ ὀριστικῶς τὴν διένεξιν.

Εἰς τὸν ξένον τύπον ἀνεφέρθη, τέλος, καὶ ἡ ἰδέα περὶ παραχώρησης εἰς τὴν Τουρκίαν ἐδαφικῆς περιοχῆς τῆς Ἑλλάδος ἔναντι τῆς Ἐνωσεως τῆς Κύπρου.

Ἡ Ἑλλὰς κατοικεῖται ἀπὸ ἀμιγῆ ἑλληνικὸν πληθυσμὸν, εἶναι, συνεπῶς, ἀδύνατος ἡ παραχώρησις τμήματος τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους χωρὶς παραχώρησιν καὶ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἢ ἐξώσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πατρῴου ἐδάφους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδιανόητον.

Ὁ ἑλληνισμὸς διεμέρφωσε σταδιακῶς τὴν κρατικὴν του ὑπόστασιν, βάσει τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνοτήτων καὶ βάσει ταύτης ἐπιδιώκει τὴν ὀλοκλήρωσιν του. Πέραν τούτου θὰ ἦτο δυσχερὲς νὰ ἐξευρεθῇ ἑλληνικὸν ἔδαφος δυνάμενον νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον συζητήσεως περὶ ἀλλαγῆς κυριαρχίας.

Ἄγγλος ἱστορικὸς προέβη εἰς τὴν πρότασιν περὶ παραχώρησης εἰς τὴν Τουρκίαν, εἴτε ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τῆς Δ. Θράκης, εἴτε μιᾶς ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἢ τῶν Δωδεκανήσων. Ὁ κρατικὸς κορμὸς τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἐπιδέχεται ἀκρωτηριασμὸν διότι εἶναι ἐθνικὸς, συνεπῶς ἐδαφικὸν ἀντάλλαγμα οὐδὲν δύναται νὰ συζητηθῇ.

3. Ἡ μόνη ὀριστικὴ λύσις εἶναι ἡ Ἐνωσις τῆς Κύπρου μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἐνωσις ἀπλῆ κλασσικοῦ τύπου, δηλαδὴ ἔνσωμάτωσις εἰς τὸν ἐθνικὸν κορμὸν. Μὲ ἀπλὴν ἐπίσημην διαδικασίαν, ἢτοι διὰ δημοψηφίσματος ἐπὶ ἐρωτήματος, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἀπῆντα ὁ λαὸς μὲ ἓνα ναι ἢ μὲ ἓνα ὄχι. Τὴν διεξαγωγὴν τοῦ δημοψηφίσματος θὰ ἠδύνατο νὰ ἐποπτεύσῃ διεθνὴς ἐπιτροπὴ τοῦ Ο.Η.Ε. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι καθαρῶς θέματα «οἰκογενειακά», ἀνήκοντα κατ' ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Οὐδείς συλλογισμὸς δύναται νὰ ἀνατρέψῃ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ Χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε., οὐδεμία πολιτικὴ σκοπιμότης ἢ κίνδυνος συγκρούσεως δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν αὐτῶν. Ὁ ἀντιτιθέμενος θὰ εὐρίσκειτο ἐκτὸς τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Χάρτου, ὁ ἐπιτιθέμενος θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς παραβάτης τῶν διατάξεων αὐτοῦ καὶ ὡς διαταράσσων τὴν διεθνήν εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν, μὲ τὰς νομίμους συνεπείας. Ἐξ ἄλλου, παγία νομολογία τῶν ὀργάνων τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ πρακτικὴ μιᾶς δεκαπενταετίας καθιέρωσαν τὴν φύσιν καὶ τὸν τρόπον ἐφαρμογῆς τῆς αὐτοδιαθέσεως κατὰ τὰ ἀνωτέρω.

Τὸ προβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ μεσολαβητοῦ ἐπιχείρημα, ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως ἀτονεῖ, ὡς ἴσως κινδυνεύει ἢ εὐημερία τμήματος τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, ὡς καὶ ἡ διεθνὴς εἰρήνη, εἶναι τελείως ἀβάσιμον. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ὑποχρέωσις τοῦ κράτους ἐξαντλεῖται μὲ τὴν διασφάλισιν τῆς προστασίας ὅλων ἀνεξαρτήτως τῶν πολιτῶν αὐτοῦ. Τὸ γεγονός ὅτι μία μειοψηφία ἀντιτίθεται εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ καθεστώτος, οὐδόλως σημαίνει ὅτι ἡ θέλησις αὐτῆς δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τῆς πλειοψηφίας, ἐφ' ὅσον ἀμφοτέρω τὰ μέρη κληθοῦν νὰ ἐκφράσουν ἐλευθέρως τὴν προτίμησίν των καὶ ἀμφοτέρω τύχουν τῆς δεούσης, προστασίας. Ὡς πρὸς δὲ τὴν διατήρησιν τῆς διεθνoῦς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας, αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ κριθοῦν καὶ νὰ ἐξαρτῶνται μονομερῶς, ἐκ μέρους ἐνὸς τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ κατ' οὐσίαν τῆς μειοψηφίας.

Ἡ ἀποδοχὴ τῆς θέσεως τοῦ μεσολαβητοῦ ὀδηγεῖ κατ' οὐσίαν εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ δικαίωματος τῆς αὐτοδιαθέσεως, ἐφ' ὅσον προϋποθέτει παμψηφίαν, ἀδύνατος νὰ ἐπιτευχθῇ ἐν τῇ πράξει εἰς ἐλεύθερον δημοψήφισμα, ἡ δὲ ἀσκησις αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως οἰουδήποτε δυναμένου νὰ ἀπειλήσῃ ἐπίθεσιν, εἰς περίπτωσιν ἐφαρμογῆς τοῦ δικαίωματος τούτου.

Ἡ ἀνωτέρω ἀποψις ἀποτελεῖ παραποίησιν τοῦ Χάρτου καὶ ὀδηγεῖ in absurdum.

Ἡ λύσις τῆς Ἑνώσεως παραμένει ὡς ἡ πλέον ὀρθολογιστικὴ καὶ σύμφωνος μὲ τὰ πάγια συμφέροντα τοῦ δυτικοῦ κόσμου καὶ τῆς εἰρήνης. Εἶναι δὲ ἄξιον ἀνησυχίας πῶς αἱ Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι δὲν κατώρθωσαν ἀκόμη νὰ ἀντιληφθοῦν τοῦτο καὶ νὰ ἡγηθοῦν τῆς ὅλης ἐκστρατείας ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως. Ἀκόμη καὶ ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Ἑνωσις Ἑλλάδος καὶ Κύπρου εἶναι λύσις προσωρινὴ καὶ μεταβατικὴ, μόνον ἡ Ἑνωσις ἀποτελεῖ τὴν ὀριστικὴν λύσιν τοῦ ὅλου προβλήματος.

Ἐκ τῆς ὅλης ἀνασκοπήσεως τοῦ κυριακοῦ προβλήματος προκύπτει ὅτι ὁ ἀγὼν διαγράφεται ἀκόμη μακρὺς, ὁ δὲ δρόμος πλήρης ἐμποδίων διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς Ἑνώσεως. Πρῶτος στόχος παραμένει ἡ ἀποφυγὴ τῆς τουρκικῆς ἐπεμβάσεως καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς Κύπρου ἀπὸ τὰ διεθνή δεσμὰ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς τῆς κυριαρχίας, ἥτοι κατάργησιν τοῦ δικαίωματος ἐπεμβάσεως τῶν τρίτων καὶ τοῦ Συντάγματος τῆς Ζυρίχης, ἀναγῶρισις εἰς τὴν μεγίστην πλειοψηφίαν τοῦ λαοῦ τοῦ δικαίωματος νὰ κυβερνᾷ καὶ εἰς τὴν μειονότητα προστασίαν ἐσωτερικὴν καὶ διεθνή, ἀποχώρησιν τῶν ξένων στρατευμάτων καὶ τέλος ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῶν βρετανικῶν βάσεων, μὲ μίαν λέξιν ἀληθινὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐλευθερίαν.

Τὸ ἐπίτευγμα δὲν εἶναι εὐχερές, ἢ ἀξιοποίησις μετὰ συνέσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως παραμένει βασικὴ προϋπόθεσις, ἀλλὰ δὲν φθάνει μόνον τοῦτο. Χρειαζέται γενικωτέρα ἐξόρμησις καὶ διαφώτισις τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἰδίως δὲ κοινὴ πολιτικὴ Ἀθηνῶν καὶ Λευκωσίας, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἀνακοινωθέντος τῶν δύο κυβερνήσεων τῆς 2ας Φεβρουαρίου, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν προστασίαν τῶν Τούρκων, τὴν κοινὴν ἄμυναν, τὴν ἀπόκρουσιν πάσης λύσεως ἀποκλείουσιν τὴν Ἑνωσιν ἢ συνεπαγομένην ἄμεσον ἢ ἔμμεσον διχοτόμησιν, ὡς καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀδεσμεύτου ἀνεξαρτησίας «ἵνα δυνηθῇ ὁ κυπριακὸς λαὸς νὰ ἀποφασίσῃ ἐλευθέρως διὰ τὸ μέλλον του».

Ἡ ἀπόλυτος κυριαρχία καὶ ἡ παγίωσις τοῦ κυπριακοῦ κράτους μοιραίως ὀδηγοῦν εἰς τὴν Ἑνωσιν. Μόνον ὁ χρόνος τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἐθνικοῦ τούτου σκοποῦ παραμένει ἀνοιχτός. Ὅμως ἡ Κύπρος κυβερνᾶται ἀπὸ Ἑλλήνας, ἑλληνικὸς δὲ στρατὸς κατέχει καὶ προστατεύει αὐτήν. Ἐπὶ τῶν δύο τούτων παραγόντων θεμελιούται ἡ αἰσιοδοξία διὰ τὸ μέλλον. Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι οἱ λαοὶ ἀκολουθοῦν τὰ πεπωμένα των.